

Sygn. akt IV Ca 151/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2016r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Jolanta Deniziuk (spr.)

Sędziowie SO: Wanda Dumanowska, Dorota Curzydło

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Zadrozna

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2016 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) S.A. w G.

z udziałem K. H.

o stwierdzenie nabycia służebności gruntowych i służebności przesyłu przez zasiedzenie

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego
w B. z dnia 29 grudnia 2015 r. sygn. akt I Ns 171/15

postanawia:

1- zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 3 w ten sposób, że:

a- stwierdzić, iż wnioskodawczyni (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła przez zasiedzenie z dniem 29 października 2011 roku służebność przesyłu, polegającą na prawie korzystania z nieruchomości, stanowiących działki gruntu nr: (...), położone w O., dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą Kw (...), w zakresie posadowienia na nich i użytkowania linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV o numerze ewidencyjnym (...),

a- uznać, że zakres służebności określonych w podpunkcie a został oznaczony kolorem jasnobrązowym na mapie sporządzonej przez biegłego J. L., znajdującej się na karcie 182 sprawy I Ns 59/15 Sądu Rejonowego w B. i stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia oraz obejmuje on również prawo dostępu (przechodu lub przejazdu) do ww. linii w miarę potrzeb wynikających z ich prawidłowej eksploatacji, konserwacji, modernizacji lub awarii,

2- ustalić, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie.

Sygn. akt IV Ca 151/16

UZASADNIENIE

(...) S.A. w G. wniósł o stwierdzenie z dniem 1 lipca 2000 roku zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, w stosunku do linii średniego napięcia 15 kV o numerze eksploatacyjnym (...), z dniem 11 kwietnia 1984 roku w stosunku do linii niskiego napięcia 0,4 kV oraz z dniem 26 października 2011 roku

w stosunku do linii średniego napięcia 15 kV o numerze eksploatacyjnym (...), obciążającej nieruchomość uczestnika postępowania K. H., położoną w O., składającą się z działek ewidencyjnych o numerach (...), dla których Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), polegającej na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia 15 kV oraz linii elektroenergetycznej napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV.

W uzasadnieniu podniósł, że na nieruchomości uczestnika postępowania znajdują się urządzenia elektroenergetyczne stanowiące własność przedsiębiorstwa przesyłowego, w tym fragment linii średniego napięcia 15 kV oraz niskiego napięcia 0,4 kV. Na działce (...) znajduje się linia średniego napięcia 15 kV, która została wybudowana w roku 1974, zaś wyremontowana w roku 1980. Przez działki o numerach (...) przebiegają linie napowietrzne średniego napięcia, która została wybudowana w roku 1991. Na działkach tych znajduje się także linia niskiego napięcia zasilana ze stacji transformatorowej O.O., która została posadowiona w roku 1974. Wnioskodawca podniósł, że od chwili oddania tych linii do użytku nieprzerwanie z nich korzysta, będąc posiadaczem samoistnym w dobrej wierze, zatem w datach wskazanych w petitum wniosku nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu wobec w/w urządzeń przesyłowych.

Uczestnik postępowania K. H. wniósł o oddalenie wniosku, podnosząc przede wszystkim, że do 1 lutego 1989 r. zakłady energetyczne jako państwowe osoby prawne wykonywały jedynie tzw. zarząd operatywny nad majątkiem Skarbu Państwa, w rezultacie nie jest możliwe stwierdzenie zasiedzenia służebności na rzecz wnioskodawcy w dacie 11 kwietnia 1984 roku. Uczestnik postępowania zakwestionował istnienie dobrej wiary po stronie wnioskodawcy, wskazując, że dla jego nieruchomości prowadzona była księga wieczysta, w której brak było wpisów dotyczących uprawnień wnioskodawcy do korzystania z nieruchomości uczestników postępowania. W rezultacie wnioskodawca nie dochował należytej staranności korzystając z nieruchomości uczestnika postępowania. Uczestnik podniósł także, że wnioskodawca nie wykazał przesłanek niezbędnych do zasiedzenia, w szczególności nie wykazał daty objęcia służebności w posiadanie, a tym samym początku zasiedzenia służebności oraz upływu czasu niezbędnego do zasiedzenia. Zdaniem uczestnika postępowania, poprzednik prawny wnioskodawcy do 1 lutego 1989 roku nie był posiadaczem samoistnymi urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na nieruchomości uczestnika postępowania, a wyłącznie ich dzierżycielem sprawując zarząd w imieniu Skarbu Państwa. Uczestnik postępowania zakwestionował również wartość dowodową dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę wskazując, iż żaden z nich nie dotyczy urządzeń zlokalizowanych na nieruchomości uczestnika.

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy w B. stwierdził, że wnioskodawca (...) S.A. w G. nabył z dniem 1 lipca 2010 roku przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość położoną w obrębie ewidencyjnym O., dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą o nr k.w. (...) będącą własnością K. H., polegającą na prawie korzystania z działki gruntu o numerze (...) wchodzącej w skład nieruchomości obciążonej, poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV o numerze eksploatacyjnym (...) w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego sądowego J. L. znajdującej się na karcie 181 akt sprawy I Ns 59/15 Sądu Rejonowego w B., która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia (punkt(...))sentencji). Nadto stwierdził, że wnioskodawca Zakład (...) S.A. w S. nabył z dniem 10 kwietnia 2004 roku przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w obrębie ewidencyjnym O., dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą o nr k.w. (...) będącą własnością K. H. polegającą na prawie korzystania z działki gruntu o numerze (...) wchodzącej w skład nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV, w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego sądowego J. L. znajdującej się na karcie 182 akt sprawy I Ns 59/15 Sądu Rejonowego w Bytowie, która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia (punkt (...)sentencji). Nadto oddalił wniosek w pozostałym zakresie, a mianowicie co do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu wobec linii średniego napięcia 15 kV o numerze eksploatacyjnym 254 (punkt(...)sentencji) i ustalił, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania we własnym zakresie (punkt (...)sentencji).

Przedmiotowe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach. Właścicielem nieruchomości gruntowej stanowiącej działki o numerach ewidencyjnych (...) położonymi w O., dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), jest K. H..

Na działce (...) znajduje się linia średniego napięcia 15 kV o numerze eksploatacyjnym (...) Linia ta została wybudowana w latach 70-tych ubiegłego stulecia, ale w roku 1980 przeszła gruntowaną modernizację w ramach linii o destynacji R. – L.. Remont polegał na wymianie izolatorów. Modernizacja ta poprzedzona była przeprowadzeniem postępowania administracyjnego, w ramach którego dokonano stosownych uzgodnień pomiędzy właściwymi organami, wydano decyzję w przedmiocie zatwierdzenia planu przeprowadzenia inwestycji, dokonano spisu inwentarza z natury. W ówczesnym czasie właścicielem tej działki był A. H., poprzednik prawny wnioskodawcy. W dniu 30 czerwca 1980 roku oddano linię średniego napięcia do eksploatacji.

Na działkach (...) znajduje się linia średniego o numerze eksploatacyjnym (...) Została ona wybudowana w roku 1991 o destynacji R. – K.. Prace nad budową tej linii rozpoczęto w roku 1988. 5 stycznia 1988 roku wydano decyzję w przedmiocie wskazań lokalizacyjnych, zaś w dniu 25 listopada 1988 roku zatwierdzono plan realizacyjny. Protokołem odbioru technicznego z dnia 29 października 1991 roku linia ta została oddana do użytku. W ówczesnym czasie właścicielem działek (...) był wnioskodawca.

Na działce (...) znajduje się linia niskiego napięcia. Linia ta została oddana do użytku w dniu 10 kwietnia 1974 roku i jest ona zasilana ze stacji transformatorowej O..

(...) S.A. w G. Oddział w S. jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w S., który został wyodrębniony organizacyjnie zarządzeniem Naczelnego Dyrektora Zakładów (...) w B. z dnia 10 maja 1978 r., zaś zarządzeniem nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw zgrupowanych we W. (...) i (...) B. utworzono w związku z podziałem P. O.E. w B. - Zakład (...) z siedzibą w S.. Przedmiotem działania wydzielonego w ten sposób Zakładu (...) w S. było między innymi zarządzanie wspólną siecią elektryczną oraz wykonywanie w ustalonym zakresie remontów urządzeń elektroenergetycznych i zabiegów profilaktycznych sieci.

Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr (...) / O. / (...) z dnia 9 lipca 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w S. i przekształcono je w jednoosobową spółkę z udziałem Skarbu Państwa, następnie 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo to zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa działającą pod firmą Zakład (...) S.A. W roku 2004 spółka ta została przekształcona w spółkę akcyjną pod firmą (...) S.A., która następnie 31 grudnia 2004 roku zmieniła firmę na (...) S.A., zaś 3 lipca 2007 roku w (...) S.A. w G..

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy przez pryzmat art. 305⁽¹⁾ i następne k.c., art. 292 k.c., art. 172, 173, 175 i 176 k.c., Sąd I instancji zauważył, że poza sporem pozostawał fakt, iż na nieruchomości uczestnika postępowania znajdują się urządzenia elektroenergetyczne w postaci linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV wraz ze słupami o numerach eksploatacyjnych (...) oraz niskiego napięcia 0,4 kV wraz z podporami. Wątpliwości Sądu nie budziła data posadowienia tych urządzeń, bowiem z zeznań świadka M. P. oraz dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę w postaci decyzji z dnia 11 maja 1979 roku, wykazu właścicieli, opisu uzgodnień, spisu inwentarza z natury, protokołu odbioru technicznego oraz mapy przebiegu linii niezaprzeczalnie wynikało, że linia średniego napięcia o numerze eksploatacyjnym (...) położona na działce numer (...) została oddana do użytku w dniu 30 czerwca 1980 roku, w rezultacie w dniu 1 lipca 1980 roku niewątpliwie istniała. Podobnie za wiarygodne Sąd uznał dowody z dokumentów w postaci wskazań lokalizacyjnych, decyzji z dnia 25 listopada 1988 roku, wykazu właścicieli, mapy przebiegu linii średniego napięcia o numerze (...) protokołu odbioru technicznego, z których z kolei wynikało, że linia elektroenergetyczna średniego napięcia o numerze eksploatacyjnym (...) została oddana do użytku w dniu 29 października 1991 roku. Jeżeli zaś chodzi o linię niskiego napięcia, to zasadniczym dowodem dla ustalenia daty jej posadowienia był protokół odbioru technicznego linii oraz zeznania M. P., z których to dowodów wynikało, że linia ta

została oddana do użytku w dniu 10 kwietnia 1974 roku. Powyższe daty Sąd uznał za początek biegu zasiedzenia linii elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości uczestnika postępowania.

Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne zeznania świadka M. P., jak również jako przekonującą uznał opinię biegłego geodety J. L., gdyż była ona rzeczowa, spójna, logiczna, sporządzona w oparciu o fachową wiedzę i doświadczenie zawodowe biegłego. W świetle zeznań świadka i opinii biegłego nie budziła jego wątpliwości okoliczność, iż na nieruchomości uczestnika postępowania na działce (...) znajduje się linia średniego napięcia o numerze(...), na działce (...) linia niskiego napięcia, zaś na działkach (...) linia średniego napięcia o numerze (...).

W ocenie Sądu Rejonowego ustalone okoliczności jednoznacznie wskazują, iż wnioskodawca nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, gdyż opisany stan faktyczny wskazywał na korzystanie przez wnioskodawcę i jego poprzedników prawnych - w okresie od co najmniej 1 lipca 1980 roku z linii średniego napięcia o numerze (...) od 10 kwietnia 1974 roku z linii niskiego napięcia oraz od 29 października 1991 roku z linii średniego napięcia o numerze (...).

Sąd I instancji wyjaśnił, iż ustawa formułuje wobec nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia trzy przesłanki: Służebność gruntowa musi polegać na:

- 1) korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia,
- 2) zachodzić musi samoistność posiadania służebności gruntowej,
- 3) oraz nastąpić winien wymagany prawem upływ czasu tego posiadania.

Jego zdaniem na gruncie przedmiotowej sprawy spełniony został warunek pierwszy, a mianowicie korzystanie przez wnioskodawcę z trwałego i widocznego urządzenia w postaci linii napowietrznej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowej.

Stwierdził dalej, że bieg terminu zasiedzenia służebności, w zakresie określonym we wniosku, rozpoczął się odpowiednio z dniem 1 lipca 1980 roku (linia 15 kV nr 261), 29 października 1991 roku (linia 15 kV nr (...)) oraz z dniem 10 kwietnia 1974 roku (linia 0,4 kV), bowiem z tymi datami urządzenia elektroenergetyczne na nieruchomości uczestnika postępowania niewątpliwie istniały, czego dowodzą zarówno zeznania świadka M. P., jak również uczestnika postępowania K. H. oraz wskazane powyżej dokumenty uznane przez Sąd za wiarygodne dowody w sprawie.

Z uwagi jednakże na podniesiony przez uczestnika zarzut odnoszący się do niemożności zasiedzenia służebności przez przedsiębiorstwo państwowe, Sąd rozważył, czy wnioskodawca, ubiegający się o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jest następcą prawnym ówczesnego zakładu energetycznego, który był przedsiębiorstwem państwowym oraz jaki wpływ na tę kwestię miał obowiązujący do dnia 1 lutego 1989 r. (data wejścia życie ustawy z 31 stycznia 1989 r. o zmianie Kodeksu cywilnego) art. 128 k.c., wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, która oznaczała, iż do tego czasu przedsiębiorstwa państwowe sprawowały zarząd mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że dopiero wprowadzenie zmian do Kodeksu cywilnego stworzyło z dniem 1 lutego 1989 r. dla państwowych osób prawnych (a takimi były przedsiębiorstwa państwowe) możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych. W rezultacie przedsiębiorstwo państwowe przed dniem 1 lutego 1989 r. wykonywało władztwo mogące prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej, z tym zastrzeżeniem, że nabycie takiego prawa rzeczowego następowało do jednolitego funduszu własności państwowej. Przedsiębiorstwa państwowe dopiero po 1 lutego 1989 r. wykonywały posiadanie w zakresie odpowiadającym treści służebności dla siebie, we własnym imieniu. W dalszej kolejności wskazał, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu

samoistnego posiadania wykonywanego po 1 lutym 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania.

Sąd I instancji nie podzielił stanowiska wnioskodawcy, że w przedmiotowej sprawie doszło do zasiedzenia żądanej służebności z uwzględnieniem dobrej wiary wnioskodawcy (jego poprzednika prawnego). W ocenie Sądu uczestnik postępowania w sposób skuteczny obalił domniemanie z art. 7 k.c., natomiast wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów, w szczególności żadnej dokumentacji, która potwierdzałaby fakt, że wszedł w posiadanie służebności zgodnie z przepisami ustawy o powszechnej elektryfikacji. Podstawą zaś przyjęcia w realiach rozpoznawanej sprawy dobrej wiary po stronie wnioskodawcy (jego poprzednika prawnego) nie może być jedynie jego przekonanie o służącym mu prawie do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych posadowionych na nieruchomości uczestnika postępowania.

Nie podzielać zatem stanowiska wnioskodawcy odnośnie jego dobrej wiary, która – miałyby wynikać z domniemania istnienia dobrej wiary oraz przekonania o służącym mu prawie do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych na nieruchomości uczestnika, znajdującego podstawę prawną w przepisach ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli oraz dekrety z dnia 30 czerwca 1951 r. o obowiązku świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne, Sąd Rejonowy stwierdził, że brak jest w sprawie dowodów na to, że budowa tych urządzeń odbywała się w ramach powszechnej elektryfikacji, o której mowa w art. 1 ust. 1 ww. ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. Z., że wnioskodawca nie przedstawił zarządzenia o powszechnej elektryfikacji, o którym mowa w w/w przepisie. Jeżeli natomiast chodzi o przepisy dekretu z dnia 30 czerwca 1951 r. to przewidywały one obowiązek świadczeń w naturze na cele budowy uzasadnionej interesem publicznym polegających przede wszystkim na wykonaniu pracy niewykwalifikowanej, bądź dostarczenia środków przewozowych konnych lub zmechanizowanych wraz z obsługą, materiałów potrzebnych do budowy lub świadczeń pieniężnych. W przepisach tych nie ma natomiast mowy o świadczeniach polegających na ograniczeniu praw do nieruchomości.

Zdaniem Sądu I instancji, wnioskodawca nie przedstawił dokumentów świadczących o posiadaniu przez jego poprzednika prawnego, w momencie budowy przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych, uprawnień do wybudowania ich na nieruchomości uczestnika postępowania. Brak było zatem podstaw do przyjęcia istnienia dobrej wiary posiadacza służebności.

W konsekwencji w ocenie Sądu Rejonowego przyjąć należało, że skoro bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w niniejszej sprawie rozpoczął się odpowiednio z dniem 1 lipca 1980 roku (linia 15 kV nr (...)29 października 1991 roku (linia 15 kV nr (...)) oraz z dniem 10 kwietnia 1974 roku (linia 0,4 kV), to przyjmując, że do zasiedzenia konieczny jest okres 30 lat, albowiem poprzednik prawny wnioskodawcy wszedł w posiadanie służebności w złej wierze, oczywistym stało się, iż termin zasiedzenia upłynął odpowiednio z dniem 1 lipca 2010 roku co do linii średniego napięcia o numerze (...) oraz z dniem 10 kwietnia 2004 roku w zakresie linii niskiego napięcia. Jeżeli zaś chodzi o linię średniego napięcia 15 kV o numerze (...), to przyjmując 30-letni termin, stwierdzić należało, że na dzień orzekania termin ten nie upłynął. Upłynie on bowiem dopiero z dniem 29 października 2021 roku.

Stwierdzenie, że do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu co do linii niskiego napięcia doszło z dniem 10 kwietnia 2004 roku, wymagało w konsekwencji ustalenia, jaki konkretnie podmiot będący poprzednikiem prawnym wnioskodawcy w tej dacie był w posiadaniu służebności. W tym zakresie Sąd ustalił, że podmiotem tym był Zakład (...) S.A. w S..

Sąd wskazał, że do zasiedzenia służebności wobec linii średniego napięcia o numerze (...) doszło po roku 2008, a więc w okresie, gdy możliwe było stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu. Ni mniej jednak Sąd mając na uwadze żądanie wniosku, stwierdził, że wnioskodawca zasiedział służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Ta bowiem instytucja prawna nie została wyeliminowana z systemu prawa po wprowadzeniu instytucji służebności przesyłu.

Z uwagi na powyższe Sąd I instancji stwierdził, że nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu nastąpiło z dniem 1 lipca 2010 roku co do linii średniego napięcia o numerze (...), zaś z dniem 10 kwietnia 2004 roku co do linii niskiego napięcia.

W pozostałym zakresie wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności został oddalony.

Orzeczenie o kosztach postępowania wydano zgodnie zasadą z art. 520 § 1 k.p.c.

Wnioskodawca zaskarżył powyższe postanowienie apelacją, co do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie(...)sentencji, domagając się jego zmiany w tym zakresie, poprzez stwierdzenie, że (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła przez zasiedzenie służebność przesyłu z dniem 29 października 2011 roku w stosunku do linii średniego napięcia 15 kV, o aktualnym numerze eksploatacyjnym (...), obciążającą nieruchomość gruntową położoną w O., stanowiącą m.in. działki ewidencyjne o numerach (...), dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą nr (...), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej, poprzez utrzymywanie, eksploataowanie, konserwowanie i naprawianie urządzeń elektroenergetycznych linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV, o aktualnym numerze eksploatacyjnym (...), ewentualnie jego uchylecia w tym zakresie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i pominięcie zeznań uczestnika postępowania, a w wyniku tego uznanie, że poprzednik prawny wnioskodawcy wszedł w posiadanie służebności w stosunku do linii średniego napięcia o numerze eksploatacyjnym (...) w złej wierze;
- art. 234 k.p.c. w zw. z art. 7 k.c., poprzez uznanie, że poprzednik prawny wnioskodawcy wszedł w posiadanie służebności w stosunku do linii średniego napięcia o numerze eksploatacyjnym (...)w złej wierze, pomimo związania Sądu domniemaniami określonymi w art. 7 k.c. oraz, poprzez uznanie, że uczestnik postępowania obalił domniemanie dobrej wiary wnioskodawcy;
- art. 7 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c., poprzez uznanie, że poprzednik prawny wnioskodawcy wszedł w posiadanie służebności w stosunku do linii średniego napięcia o numerze eksploatacyjnym (...) w złej wierze i na tej podstawie ustalenie 30-letniego okresu posiadania służebności prowadzącego do zasiedzenia prawa.

Uczestnik postępowania w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenia na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości, co skutkowało zmianą punktu (...) zaskarżonego postanowienia i stwierdzeniem, iż wnioskodawczyni (...) Spółka Akcyjna w G. nabyła przez zasiedzenie z dniem 29 października 2011 roku służebność przesyłu, polegającą na prawie korzystania z nieruchomości, stanowiących działki gruntu nr: (...) położone w O., dla której Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą Kw (...), w zakresie posadowienia na nich i użytkowania linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV o numerze ewidencyjnym (...).

Powodem oddalenia przez Sąd Rejonowy w tym zakresie wniosku było przyjęcie, iż uczestnik postępowania w sposób skuteczny obalił domniemanie z art. 7 k.c., natomiast wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów, w szczególności żadnej dokumentacji, która potwierdzałyby fakt, że jego poprzednik prawny wszedł w posiadanie oznaczonej wyżej służebności zgodnie z przepisami ustawy o powszechnej elektryfikacji. Podstawą bowiem przyjęcia w realiach rozpoznawanej sprawy dobrej wiary po stronie wnioskodawcy (jego poprzednika prawnego) nie może być jedynie jego przekonanie o służącym mu prawie do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych posadowionych na nieruchomości uczestnika postępowania. Wobec zaś nieupłynięcia wymaganego okresu do stwierdzenia zasiedzenia, w tej części wniosek nie mógł być uwzględniony.

Do nabycia prawa podmiotowego przez zasiedzenie dochodzi w związku z faktycznym wykonywaniem przez odpowiednio długi czas takich uprawnień do lub na rzeczy, jakie składają się na treść zasiadywanego prawa. Sąd Rejonowy nie miał wątpliwości co do spełnienia przez wnioskodawcę pierwszej z przesłanek tj. samostannego posiadania, natomiast, wobec przyjęcia, iż poprzednikowi wnioskodawcy nie można przypisać dobrej wiary, nie upłynął jeszcze wymagany termin do stwierdzenia zasiedzenia.

Odnosząc się do zagadnienia dobrej wiary, to przyjęć należy, iż jest to uzasadnione okolicznościami przekonanie przedsiębiorcy, że jest uprawniony do korzystania z cudzej własności bez obowiązku zawarcia odrębnej umowy, czy też ponoszenia opłat. Owo przekonanie musi mieć konkretną podstawę faktyczną, zdarzenie, które u przeciętnego przedsiębiorcy wywołałoby poczucie, że może korzystać z cudzej własności nieodpłatnie. Dobrą wiarę uzasadnia przede wszystkim **zgoda właściciela** wyrażona na **wybudowanie** urządzeń oraz **dostęp** do nich w celu eksploatacji. Sama zgoda na wybudowanie i późniejsze milczenie właściciela co do zasady nie daje jeszcze podstaw dla dobrej wiary.

W przedmiotowej sprawie odnośnie linii średniego napięcia 15 kV o numerze (...) wnioskodawca na udokumentowanie, iż poprzednikowi prawnemu przypisać należy dobrą wiarę przedłożył decyzję „wskazanie lokalizacyjne” oraz decyzję udzielającą pozwolenia na budowę, z czego miało wynikać, iż poprzednik przeprowadził wymagane prawem administracyjnym uzgodnienia z właścicielami. Decyzje administracyjne, jako dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., korzystają z domniemania prawdziwości i zgodności z prawem a domniemanie to obejmuje również przesłanki będące podstawą wydania decyzji, co oznacza, że domniemywa się, iż zostały spełnione te przesłanki, od zaistnienia których zależało wydanie decyzji i brak było innych przesłanek (negatywnych) stojących na przeszkodzie jej wydaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 1999 r., II CKN 175/98). Tym nie mniej nawet wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych przez korzystające z nich przedsiębiorstwo po uzyskaniu decyzji wydawanych w procesie budowlanym nie rozstrzyga jeszcze o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której te urządzenia zostały posadowione, jako wykonywanego w dobrej wierze.

W przedmiotowej sprawie, w dniu 25.11.1988r. wydana została, na podstawie art. 29 ustęp 2 ustawy z dnia 24 października 1974r. Prawo budowlane decyzja zatwierdzająca plan realizacyjny i jednocześnie wydana została decyzja o pozwoleniu na budowę. Zgodnie z tym przepisem obowiązującym do dnia 31.12.1994r. wydanie pozwolenia na budowę wymagało uprzedniego wykazania przed organem administracyjny praw do dysponowania nieruchomością, na której miały być przeprowadzone roboty budowlane. Takim tytułem mogło być wykazanie, iż jest się właścicielem, czy użytkownikiem wieczystym, ale także, iż uprawnienie do dysponowania nieruchomością wynika z użytkowania czy też ze stosunku obligacyjnego (najem, dzierżawa). Z wydanych jednak na podstawie tych przepisów decyzji nie można jeszcze wyprowadzić pewnych, jak chce tego apelujący, wniosków co do tego, że inwestor w dacie wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę posiadał tytuł do dysponowania nieruchomością oraz o rodzaju tego tytułu. Takie uprawnienie mogło jednak wynikać ze stosunków obligacyjnych między inwestorem, a właścicielem nieruchomości.

Przedłożone do sprawy dokumenty w postaci wykazu właścicieli gruntu załączonego do wniosku o wydanie decyzji na budowę, gdzie wymieniony został poprzedni prawny uczestnika oraz brak zaskarżenia przez niego przedmiotowej decyzji, wskazuje, iż nie kwestionował on przesłanek, które legły u podstaw jej wydania. Brak też wykazania po stronie uczestnika, a to jego obciążał dowód związany z obaleniem domniemania dobrej wiary, iż jego poprzednik prawny w jakikolwiek sposób zmanifestował brak zgody na trwanie służebności, np. poprzez sprzeciw na wejście na jego teren w związku z pracami związanym z obsługiwaniem przedmiotowej linii. W tym też kontekście ocenić należało stanowisko samego uczestnika, który wyraźnie stwierdził, iż jego ojciec wyraził zgodę na budowę tej linii. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy nie odniósł się do tych wyjaśnień. Zeznania te uzupełnią zaś przedłożenie już przez samego wnioskodawcę dokumenty w postaci cytowanej wyżej decyzji na budowę. Tym samym wnioskodawca wykazał, iż w zaistniałych okolicznościach poprzednik prawny uprawniony był przyjąć, iż przysługuje mu prawo do korzystania z posadowionych na cudzym gruncie służebności o treści służebności przesyłu. Wejście zaś w posiadanie w dobrej wierze, nie podlega już modyfikacji nawet w sytuacji kiedy następcom już dobrej wiary przypisać nie można. Jedynie

wskazać należy, że decyzja o pozwoleniu na budowę linii swoją podstawę prawną upatrywała w Prawie budowlanym wówczas obowiązującym, nie zaś w ustawie z dnia 28 czerwca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wis i osiedli oraz dekretu z dnia 30 czerwca 1951 o obowiązku świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne.

Ustalenie, iż poprzednikowi prawnemu w chwili wnoszenia infrastruktury energoelektrycznej nie można przypisać złej wiary skutkuje przyjęciem, iż dla stwierdzenia zasiedzenia służebności rzeczą wnioskodawcy było wykazanie samoistnego posiadania przez okres dwudziestu lat, najpierw przez jego poprzedników prawnych służebności gruntowej o cechach służebności przesyłu, jaki przez samego wnioskodawcę wprowadzonej do kodeksu cywilnego służebności przesyłu.

W świetle zaoferowanego przez wnioskodawcę materiału dowodnego Sąd II instancji nie miał wątpliwości co do faktu nieprzerwanego posiadania przez niego i jego poprzedników prawnych służebności. Zgodnie z art. 339 kc domniemywa się, że ten, kto rzeczą faktycznie włada, jest posiadaczem samoistnym. Z kolei stosownie do treści art. 340 zd. 1 kc domniemywa się ciągłość posiadania. Zważyć należy, że domniemania te, poparte domniemaniami procesowymi, wiążą sąd, dopóki nie zostaną obalone (art. 234 kpc). Ich obalenie jest jednak obowiązkiem strony, która sprzeciwia się stwierdzeniu zasiedzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6.12.2013r., I CSK 137/13, LEX nr 1444326). W realiach niniejszej sprawy zdaniem Sądu Okręgowego domniemanie ciągłości posiadania przez wnioskodawcę (i jego poprzedników prawnych) nie zostało skutecznie przez uczestnika postępowania podważone. Brakuje zatem podstaw do przyjmowania, że doszło do utraty faktycznego władztwa w zakresie posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu polegającej na korzystaniu przez wnioskodawców i jego poprzedników prawnych z nieruchomości uczestników od dnia wybudowania urządzeń i linii przesyłowych na gruncie uczestników (ich poprzednika prawnego).

W tym miejscu Sąd II instancji akceptuje w pełni ugruntowane już stanowisko judykatury, iż wnioskodawca, poprzez wykazanie ciągu przekształceń podmiotowych jest następcą prawnym uprawnionym również do doliczenia do czasu swojego okresu dysponowana tą służebnością przez poprzedników, i to w sytuacji kiedy poprzednicy ci mogli zasiadywać jedynie służebność gruntową o cechach służebności przesyłu. W kontekście materiału dowodowego zebranego przez Sąd I instancji za fakty notoryjnie znane bez konieczności ich udowadniania uznać zarówno zakres jak i sposób dokonywania i następstwa zmian strukturalnych przedsięwzięć energetycznych wynikające z ustawy z dnia 5 lutego 1993r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki Państwa (Dz.U. nr 16 poz. 69 ze zm.). Ustawa ta określała zakres następstwa prawnego spółek akcyjnych powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstw państwowych. Nie ulega wątpliwości, iż następstwem prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw energetycznych dokonywanej w oparciu o obowiązujące ówczesnie akty prawne, a polegającej na powstaniu w miejsce przedsiębiorstw państwowych jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, które wstępowały w ich prawa i obowiązki, wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe była sukcesja uniwersalna częściowa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992 r., III CZP 49/92, OSNC 1992 nr 11, poz. 200, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 324/00, OSNC 2001 nr 6, poz. 96). W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że skutek ten dotyczył wszystkich praw składających się na przedsiębiorstwo, choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako jego składniki, także jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa. Skutek ten dotyczył także bez wątpienia służebności gruntowych, służebności przesyłu czy też służebności zbliżonych do służebności przesyłu. Względy związane z charakterem tego rodzaju służebności, ich funkcjonalnym powiązaniem z działalnością przesyłową oznaczają, że dla ich przeniesienia wystarczające jest wykazanie przez nabywcę przymiotu przedsiębiorstwa przesyłowego i przejęcia całego lub zorganizowanej części dotychczasowego przedsiębiorstwa, przy czym czynności takie nie muszą indywidualnie oznaczać przenoszonych służebności względem których przedsiębiorstwo jest podmiotem władającym. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2014r. IV CSK 252/13, wyrok Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 2014r. II CSK 610/13, czy też do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013 r., V CSK 269/12, w myśl którego zgodnie z art. 348 k.c. przeniesienie posiadania może nastąpić przez wydanie rzeczy - ponieważ posiadanie jest stanem faktycznym, więc jego przekazanie nie wymaga innej czynności niż faktyczna - następcą w posiadaniu jest

ten komu posiadanie dobrowolnie przekazał poprzednik. Wydanie rzeczy może dotyczyć tylko sfery corpus, nie zaś animus.

W efekcie przyjęć należało, że nie zostało obalone w niniejszej sprawie domniemanie ciągłości posiadania, poprzednicy jaki i wnioskodawca korzystali nieprzerwanie ze służebności, do 2008r, gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, po tej dacie ze służebności przesyłu

W przedmiotowej sprawie termin do zasiedzenia zaczął biec od wykazanej przez wnioskodawcy daty, nie kwestionowanej także i przez uczestnika, oddania do użytku i eksploatacji przedmiotowej linii średniego napięcia i upłynął z dniem 28.10.2011r. Mając powyższe na względzie Sąd II instancji zmienił zaskarżone postanowienie i stwierdził, iż wnioskodawca nabył z dniem 29.10.2011 służebność przesyłu, której zakres ustalił uwzględniając jej charakter, zaś jej przebieg ustalił w oparciu o opinię biegłego geodety J. L., która to opinia stanowi integralną część niniejszego orzeczenia.

Odnosząc się do kosztów postępowania apelacyjnego, to wprawdzie w sprawie, jak niniejsza o stwierdzenie zasiedzenia służebności, interesy uczestników są sprzeczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25.08.2011r., II CZ 55/11), to jednak o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł w oparciu o treść art. 520§1 kpc uznając, iż w przedmiotowej sprawie wystąpiły szczególne okoliczności uzasadniające nieodstąpienie od zasady ponoszenia